



# דוח הערכת השפעת רגולציה

---

הסדרי הלוואות משותפות

15/03/2018

**עורכי הדו"ח:**

עו"ד עידית פרויס, מנהלת תכנון ומדיניות, רשות ההגבלים העסקיים

עו"ד אלעד מקדסי, ראש צוות, רשות ההגבלים העסקיים

עו"ד שגית חדד, רשות ההגבלים העסקיים

**א. רקע- הלוואות משותפות בראי דיני ההגבלים העסקיים**

1. הלוואות משותפות (המכונות גם הסדרי קונסורציום למתן אשראי או הלוואות סינדיקציה) הינן הסדרים למתן אשראי במשותף על ידי מספר גופים פיננסיים (כגון בנקים ישראלים, בנקים זרים וגופים מוסדיים).<sup>1</sup> הלוואות משותפות נפוצות בעולם העסקי: כך, לדוגמה, מדיווחי גופים פיננסיים לרשות ההגבלים העסקיים עולה כי בשנת 2017 בוצעו מעל 50 הלוואות משותפות. הלוואות המשותפות נועדו לאפשר מימון בהיקפים גדולים ולמגוון מטרות, ביניהן מימון לחברות ומימון לפרויקטים מורכבים בנדל"ן או בתשתיות.
2. תהליך יצירת הלוואה משותפת מתבצע בדרך כלל בשני שלבים. בשלב הראשון, הלווה בוחר גוף פיננסי שמגבש עבורו את תנאי ההלוואה (להלן: "מארגן ההלוואה"). בשלב שני, מארגן ההלוואה מצרף גופים פיננסיים נוספים שישמשו מלווים בהלוואה המשותפת.
3. ארגון הלוואה משותפת מצריך ידע מקצועי ומיומנות, שנתונה רק לחלק מהגופים הפיננסיים. הלוואות מסוימות, כגון הלוואות הניתנות לפרויקטים גדולים של תשתיות, הן בעלות מורכבות גבוהה במיוחד, והיכולת לארגן אותן נתונה לגופים בודדים במשק.
4. לעומת זאת, קיימים גופים רבים שעשויים לשמש כמלווים בהלוואות סינדיקציה. גופים אלו עשויים להיות בנקים ישראלים, בנקים זרים או גופים מוסדיים (כגון חברות ביטוח, קרנות פנסיה ובתי השקעות), ובעתיד עשויים להשתתף כמלווים בהלוואות משותפות גם גופים נוספים כגון חברות כרטיסי אשראי.
5. מתן אשראי בדרך של הלוואה משותפת מספק יתרונות הן עבור הצד הלווה והן עבור הצד המלווה. **עבור המלווים**, קבלת הלוואה בדרך זו מאפשרת לקבל מימון בהיקפים גדולים מאוד, אשר לעיתים מלווה בודד לא יוכל להעמיד, או שיוכל להעמיד בתנאים נחותים. בנוסף, הלוואה בשוק הלא סחיר (להבדיל מגיוס הון באמצעות אג"ח, למשל) מאפשרת חשאיות יחסית, לאור חובות הגילוי הפחותות מאלו הנדרשות בעת גיוס הון בשוק הסחיר, וכן, בעת הצורך, גמישות רבה יותר במשא ומתן על שינוי תנאי ההלוואה. **עבור המלווים**, הלוואה משותפת מאפשרת ליצור פיזור יעיל של סיכוני האשראי על פני לווים שונים וענפי משק שונים, ובכך להקטין את הסיכון הכולל עבורם ולאפשר להם להציע תנאי אשראי טובים יותר ללווה; כמו כן, פיזור האשראי מאפשר למלווים לעמוד במגבלות רגולטוריות – כגון מגבלות לווה בודד או מגבלות על הלוואות לפי ענפי משק. בנוסף, מתן אשראי במשותף מאפשר לשני הצדדים להקטין את עלויות העסקה לעומת מספר התקשרויות בין הלווה לבין מלווים שונים.
6. יתרונות אלו רלבנטיים במיוחד עבור מלווים שהם גופים פיננסיים קטנים. גופים אלה סובלים ביתר שאת ממגבלות הון, ואף נעדרים לעיתים את הידע והניסיון המקצועי הנדרשים לצורך ייזום וניהול הלוואות שהיקפן גדול. החבירה להלוואה משותפת מאפשרת לגופים פיננסיים קטנים לגוון את תיק האשראי, וכן ליהנות מהידע המקצועי ומההון של מלווים אחרים.
7. מנגד, הסדרי הלוואות משותפות מעלים חשש מפני פגיעה בתחרות, מאחר שהם כרוכים בחבירה בין מספר מתחרים לצורך פעילות משותפת. בעיקרו של דבר, ישנם שני חששות

<sup>1</sup> דוח הוועדה לבחינת אופן השקעת גופים מוסדיים בהלוואות מותאמות, דוח סופי (9.4.2014). ניתן לעיין בקישור שלהלן- [http://mof.gov.il/hon/information-entities/hashkaot/documents/dochvada\\_new.pdf](http://mof.gov.il/hon/information-entities/hashkaot/documents/dochvada_new.pdf)

- עיקריים: חשש מפני פגיעה בתחרות בתחום ארגון ההלוואות המשותפות, וחשש מפני פגיעה בלווה נוכח כוח השוק של מלווים גדולים בתחום האשראי למגזר העסקי.
8. החשש הראשון הוא החשש מפני פגיעה בתחרות בתחום ארגון הלוואות משותפות. כאמור, ארגון הלוואות משותפות בתחומים מסוימים (כגון פרויקטים לתשתיות) דורש מומחיות ייעודית, כך שלעיתים מספר המארגנים הפוטנציאליים של ההלוואה קטן. במקרים אלו, עולה חשש כי שיתוף פעולה מתמשך בין מארגנים פוטנציאליים בכל אחד מהשלבים של גיבוש ההלוואה עלול להביא לצינון התחרות ביניהם על ארגון ההלוואה המשותפת. כך, גם כאשר החבירה ביניהם מתבצעת רק לאחר שאחד מהם נבחר כמארגן, עלול הדבר להוביל לאפקט מתמשך של צינון התחרות על ארגון ההלוואה המשותפת: זאת, מאחר שכל אחד מהמארגנים הפוטנציאליים עשוי לראות לנגד עיניו רווח פוטנציאלי, גם אם יפסיד בתחרות בשלב הראשון, כך שהתמריץ שלו להתחרות באופן אגרסיבי על ארגון ההלוואה יפחת.
9. החשש השני הוא מפני פגיעה בלווה נוכח כוח השוק של מלווים גדולים בתחום האשראי למגזר העסקי. במקרים רבים, הלווים בהלוואות משותפות נדרשים לקיים קשר עסקי שוטף עם המלווים הגדולים, וקשר זה הכרחי לפעילותם. בשל חיוניותם לפעילותו העסקית של הלווה וכוח השוק שלהם כלפיו, הלווה עשוי לצרף להלוואה מלווים גדולים גם במחיר של פגיעה בתנאי האשראי הניתנים לו בהלוואה ספציפית.
10. בסיכומו של דבר, להלוואות משותפות עשויים להיות יתרונות תחרותיים, ללווים ולמלווים; ובמרבית המקרים הן אינן צפויות להעלות חשש משמעותי לפגיעה בתחרות. מאחר שהסדרי הלוואות משותפות נפוצים בעולם העסקי, הגשת בקשת פטור פרטנית לממונה על הגבלים עסקיים ביחס לכל הלוואה משותפת צפויה להטיל עומס רגולטורי משמעותי על הגופים המשתתפים. על כן, מטרת רשות ההגבלים העסקיים (להלן: "רשות") היא **לכוון הסדרה אשר תשאף לצמצם את העומס הרגולטורי על גופים אלה בהתייחס לאותם הסדרים אשר אינם מעוררים חששות תחרותיים משמעותיים.**

### חלק ב: חלופות- הצגה, ניתוח ובחירה

**חלופה 0 – השארת המצב הקיים (מכתבי עמדה של הממונה בעניין אכיפה כנגד הסדרי קונסורציום, לפיהם הממונה לא יאכוף את הדין כנגד הסדרים העומדים בתנאים מסוימים, אם לא חוברים בהם שני הבנקים הגדולים)**

11. הלוואות משותפות הן הסדרים בין מתחרים בתחום מתן האשראי למגזר העסקי, וכאמור לעיל הם עשויים להעלות חששות לפגיעה בתחרות. משכך, הסדרי הלוואות משותפות עלולים להוות הסדר כובל בהתאם לסעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים" או "החוק"). חוק ההגבלים העסקיים אוסר על אדם להיות צד להסדר כובל אלא אם ניתן לו אישור מבית הדין להגבלים עסקיים על פי סעיף 9 לחוק ההגבלים העסקיים, פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין על פי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, היתר זמני על פי סעיף 13 לחוק ההגבלים העסקיים, או ככל שהוא חוסה תחת פטור סוג שהותקן בהתאם לסעיף 15 לחוק ההגבלים העסקיים.

12. במרבית המקרים בהם הסדר כובל אינו חוסה תחת פטור סוג, צדדים להסדר כובל מעדיפים שלא לפתוח בהליך בקשת אישור של בית הדין להגבלים עסקיים, אשר מטיבו כהליך שיפוטי

- הינו ארוך ועתיר משאבים יחסית, ובמקום זאת מבכרים לפנות לממונה על הגבלים עסקיים בבקשת פטור על פי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים.
13. הממונה על הגבלים עסקיים רשאי ליתן פטור לבקשת צד להסדר כובל אם שוכנע כי ההסדר אינו מגביל את התחרות בחלק ניכר של שוק או שאין בהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, וככל שעיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.
14. כאמור, להלוואות משותפות יתרונות פוטנציאליים ללווים ולמלווים, ובמרבית המקרים הן אינן צפויות להעלות חשש משמעותי לפגיעה בתחרות. לפיכך, על ההסדרה הראויה לאפשר ביצוע של הסדרים שאינם מעלים חשש לפגיעה בתחרות, במינימום עומס רגולטורי.
15. מאחר שהסדרי הלוואות משותפות נפוצים בעולם העסקי, הגשת בקשת פטור פרטנית לממונה על הגבלים עסקיים, צפויה להטיל עומס רגולטורי משמעותי לגופים המשתתפים בהלוואות משותפות. עומס רגולטורי זה כולל הוצאות ישירות על הכנת בקשת פטור, וכן המתנה להחלטת הממונה בבקשה. סעיף 14א(א) קובע כי הממונה על הגבלים עסקיים ייתן את החלטתו בבקשת פטור בתוך 90 יום, אלא אם כן החליט להאריך את התקופה ב-60 יום מטעמים שיירשמו. על כך יש להוסיף את הזמן שחלף ממועד שבו דרש הממונה פרטים נוספים ועד קבלתם, שאינו נחשב במניין התקופה הקצובה בחוק.
16. נוכח המתואר לעיל, מאז שנת 2002 ועד שנת 2017 פרסם הממונה על הגבלים עסקיים מדי שנה מכתבי עמדה, אשר נשלחו לבנקים ולגופים המוסדיים<sup>2</sup> ופירטו תנאים המתייחסים להסדרי הלוואות משותפות, שבהתקיימם הממונה לא יאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על ההסדר. התנאים שפורסמו נועדו להפיג את החששות התחרותיים הכרוכים בהסדרים מסוג זה. המכתבים והתנאים הקבועים בהם לא מנעו מגורמים אשר חפצו ליתן אשראי במשותף לפנות, אם הדבר נדרש על פי החוק, בבקשה לאישור מבית הדין להגבלים עסקיים לפי סעיף 9 לחוק, או בבקשה לפטור פרטני.<sup>3</sup> תנאי המכתב עברו שינויים במהלך השנים.
17. מכתבי העמדה כללו תנאי המחייב לקבל הסכמה בכתב של הלווה בטרם החבירה בין הגופים הפיננסיים, וכן תנאי המאפשר ללקוח לשאת ולתת עם כל אחד מהצדדים להסדר הקונסורציום. כמו כן, על פי התנאים במכתב נדרש מהגופים הפיננסיים לערוך תיעוד מסודר של ההלוואות המשותפות שהם לקחו בהן חלק (כולל הלוואות שלא יצאו לפועל בסופו של דבר), ולהעבירו לרשות ההגבלים העסקיים אחת לשנה קלנדרית. בנוסף, תנאי המכתב התייחסו באופן פרטני להסדרי קונסורציום למתן אשראי שהשתתפו בהם שני הבנקים הגדולים – בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן בהתאמה: "**בנק לאומי**", "**בנק הפועלים**" וביחד – "**הבנקים הגדולים**"): בשלב הראשון, בשנים 2002-2015, המכתב החרוג מתחולתו הסדרי קונסורציום למתן אשראי שהשתתפו בהם הבנקים הגדולים ביחד, עד לסכום מסוים (אשר השתנה במהלך השנים); ובשלב השני, החל משנת 2015, המכתב החרוג מתחולתו את כלל ההלוואות המשותפות שהשתתפו בהן שני הבנקים הגדולים ביחד, כך שצדדים להסדרים אלה לא יכלו להסתמך על מכתבי העמדה, והיו מחויבים לפנות בבקשה פרטנית לממונה או לבית הדין.
18. בבחינת החלופה האמורה עלו מספר היבטים:

<sup>2</sup> מכתבי אי האכיפה מופיעים באתר הרשות בקישור שלהלן: <http://www.antitrust.gov.il/subject/128.aspx>

א. הסדרה באמצעות מכתבים שנתיים: התועלת בהסדרה באמצעות מכתבים שנתיים, לעומת מצב בו הסדרי הקונסורציום כפופים לדין הכללי ביחס להסדרים כובלים, היא בהגברת ודאות הצדדים ביחס להסדרי קונסורציום שהממונה לא יאכוף את הדין כנגדם – הדבר מקל על תכנון העסקאות וביצוען באופן שוטף, שכן בהיעדר מכתבים שנתיים הצדדים יידרשו לפנות בכל הסדר הלוואה משותפת שהוא הסדר כובל. כאמור, מדובר במעל 50 הסדרים בשנה. בדיקת בקשת הפטור עלולה לארוך זמן רב,<sup>4</sup> ובמקרים מסוימים ישנה דחיפות רבה בקבלת הלוואה, כמו במקרה של חברות שנקלעות לקשיים כלכליים או להליכי חדלות פירעון.

מנגד, הנטל על הצדדים הוא בכך שהודאות המשפטית אינה מלאה, מאחר שלא מדובר בפטור או אישור התקף כלפי כולי עלמא. כמו כן, תוקפם של המכתבים הוא שנה בלבד והתנאים בהם עלולים להשתנות בתכיפות ובקלות יחסית. במקרה כזה, התנאים הישנים אמנם המשיכו לחול על הסכמי הלוואה שהאשראי כבר ניתן ללווה אך לא המשיכו לחול על הסכמי הלוואה בהם האשראי טרם הועמד ללווה (כגון הסדרים שמספקים מסגרות אשראי).

ב. השתתפות הבנקים הגדולים: תנאי המכתב אינם חלים על הסדרי קונסורציום למתן אשראי שהבנקים הגדולים משתתפים בהם, על אף שייתכן שבמקרים מסוימים השתתפות הבנקים הגדולים עשויה להיטיב עם הלווה ולאפשר לו לקבל תנאי אשראי טובים יותר. במקרים אלו, הצדדים נדרשים לפנות בפנייה פרטנית לממונה על הגבלים עסקיים או לבית הדין להגבלים עסקיים ולקבל את אישורם בטרם ביצוע הלוואה, דבר המטיל עליהם עומס רגולטורי.

ג. תיעוד: על פי תנאי המכתב, כלל המלווים בהסדרי קונסורציום נדרשים להעביר תיעוד שנתי לגבי הלוואות שהם השתתפו בהן או שלקחו חלק במגעים לקראת השתתפות בהן. דבר זה מטיל עומס רגולטורי על כל הענף, גם כאשר הלוואות אינן מעלות כלל חשש לפגיעה בתחרות.

## חלופה 1 – התקנת פטור סוג

19. לאחר השינוי שנעשה בסוף שנת 2014, אשר החריג מתחולת מכתב אי האכיפה את כלל ההסדרים שהבנקים הגדולים משתתפים בהם יחד, התקבלו ברשות מספר בקשות פטור עבור הסדרי הלוואות משותפות הכוללים את הבנקים הגדולים. לגבי מספר הסכמים ניתן פטור לאחר שנמצא כי השתתפות בנק לאומי ובנק הפועלים בהלוואה המשותפת מאפשר ללווה לקבל תנאי אשראי טובים יותר.<sup>5</sup>

<sup>4</sup> כאמור, בהתאם לסעיף 14א(א) לחוק ההגבלים העסקיים, הממונה ייתן את החלטתו בתוך 90 ימים מקבלת הבקשה, אלא אם כן החליט להאריך את התקופה ב-60 ימים נוספים, מטעמים שיירשמו, ובמניין הימים לא יובא בחשבון הזמן שחלף מהמועד שבו דרש הממונה פרטים נוספים הדרושים לו לבדיקת הבקשה, ועד לקבלתם.

<sup>5</sup> ראה החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובתי זיקוק לנפט בע"מ הגבלים עסקיים 29.12.2016.

(הזמין בכתובת: <http://www.antitrust.gov.il/files/34410/10329.pdf>).  
וכן, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין Citibank N.A., JPMorgan Chase Bank, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק הפועלים בע"מ, מלאנוקס טכנולוגיות

20. כמו כן, הממונה הודיעה כי לא תנקוט באמצעי אכיפה כנגד הלוואה משותפת מסוימת שבה חלקם המצרפי של הבנקים הגדולים היה קטן ביותר, ובנסיבות העניין, ההסדר לא היה צפוי להשפיע באופן משמעותי על התחרות.

21. לאור הידע והניסיון שהצטבר ברשות בנושא, נבחנה האפשרות לקבוע פטור סוג לפי סעיף 15א לחוק ההגבלים העסקיים, בנוסח המצורף כנספח א' למסמך זה (להלן: "טיוטת פטור הסוג"). עיקרי התנאים שבטיוטת פטור הסוג הם כדלקמן:

21.1 סעיפים 2(ה) ו-2(ו) לטיוטת פטור הסוג קובעים כי הסדר הלוואת סינדיקציה העומד בתנאי טיוטת פטור הסוג פטור מן החובה לקבל אישור של בית הדין להגבלים עסקיים, ככל שעיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

21.2 סעיפים 2(א)-2(ד) לטיוטת פטור הסוג קובעים תנאים נוספים שצריכים להתקיים בהסדר הלוואות הסינדיקציה על מנת שהוא יוכל לחסות תחת פטור הסוג: סעיפים 2(א) ו-2(ב) קובעים, בדומה לתנאי הקיים במכתב אי האכיפה, שעל מארגן ההלוואה לקבל את אישורו של הלווה לפני שהוא פונה למלווים נוספים, ושגם לאחר מכן יתאפשר ללווה לקחת חלק במו"מ עם מלווים נוספים שלא באמצעות מארגן ההלוואה. סעיף 2(ג) לפטור הסוג קובע שככל שהדבר לא נדרש לצורך קבלת תנאי אשראי טובים יותר עבור הלווה, הפטור יחול רק על הלוואות סינדיקציה שבהן ישנו מארגן פוטנציאלי אחד לפחות שאינו צד להסדר או שחלקם של מארגני ההלוואה הפוטנציאליים בהלוואות הסינדיקציה אינו משמעותי. סעיף 2(ד) לפטור הסוג קובע שככל שהדבר לא נדרש לצורך קבלת תנאי אשראי טובים יותר עבור הלווה, הפטור יחול רק על הסכמים שאינם כוללים יותר ממלווה גדול אחד או במקרים בהם חלקם של המלווים הגדולים בהלוואות הסינדיקציה אינו משמעותי. מלווים גדולים מוגדרים בטיוטת פטור הסוג כגופים פיננסיים אשר חלקם במתן אשראי למגזר העסקי בישראל גדול מ-20%, וכיום הגדרה זו כוללת את בנק לאומי ובנק הפועלים בלבד.

22. נבחן חלופה זו ביחס לכל אחד מההיבטים שנבחנו בחלופה 0:

- א. הסדרה באמצעות פטור סוג – תוקף פטור הסוג יהיה לשלוש שנים, בשלב הראשון. זוהי תקופה ארוכה מתקופת התוקף של המכתבים השנתיים, ועל כן פטור סוג מקנה ודאות יותר גדולה בנוגע להסדרה, ומאפשר לצדדים לתכנן את צעדיהם באופן טוב יותר.
- ב. מסכת תנאים מורכבת ומדויקת יותר – התועלת העיקרית בהסדרה זו היא בכך שהיא מצליחה לזהות באופן מדויק יותר הלוואות משותפות אשר אינן מעלות חשש לפגיעה בתחרות, שלגביהן הצדדים לא יידרשו לפנות לממונה על הגבלים עסקיים או לבית הדין להגבלים עסקיים אלא יוכלו לבחון אותן באופן עצמאי (self-assessment). במקביל, טיוטת פטור הסוג מצליחה לזהות באופן מדויק יותר הלוואות משותפות שעשויות לפגוע בתחרות, ושטיוטת פטור הסוג לא תחול עליהם.

---

בע"מ ותאגידים בנקאיים או גופים מוסדיים נוספים שיצטרפו להסדר הגבלים עסקיים 18.10.2015 (זמין בכתובת-  
<http://www.antitrust.gov.il/files/33784/10250.pdf>).

ראשית, טיטת פטור הסוג חלה, בתנאים מסוימים, גם על הסדרי הלוואות משותפות שמתפתים בהם שני הבנקים הגדולים ושעל פי תנאי המכתבים השנתיים נדרשו לאישור פרטני. על פי התנאים, מלווים גדולים (כיום מדובר בשני הבנקים הגדולים) יוכלו להשתתף יחד בהלוואה משותפת, ככל שהם עומדים בתנאים הקבועים בסעיף 2(ד), כלומר – חלקם בהלוואות הסינדיקציה אינו משמעותי או שהשתתפותם נדרשת לצורך קבלת תנאי אשראי טובים יותר ללווה, ובתנאים הנוספים הקבועים בטיטת פטור הסוג. תנאים אלו מפיגים את החשש מפני הפעלת כוח שוק כלפי הלווה, ומאפשרים לצדדים שלא לפנות בבקשה פרטנית לממונה או לבית הדין.

בנוסף, בעוד המכתבים השנתיים החריגו מתחולתם רק הסדרי הלוואות משותפות אשר משתתפים בהן יחד הבנקים הגדולים, טיטת פטור הסוג מחריגה גם הלוואות משותפות בהן כלל מארגני ההלוואה הפוטנציאלים משתתפים יחד (גם אם מדובר בגופים אחרים מהבנקים הגדולים). וזאת בשל חשש שהסדרים להם שותפים כלל המארגנים הפוטנציאלים עלולים לפגוע בתחרות בתחום ארגון ההלוואה. הסדרים אלו יחסו תחת פטור הסוג רק ככל שחלקם של המארגנים הפוטנציאלים בהלוואות הסינדיקציה אינו משמעותי או שהשתתפותם נדרשת לצורך קבלת תנאי אשראי טובים יותר ללווה, ובתנאים נוספים הקבועים בטיטת פטור הסוג.

לבסוף, טיטת פטור הסוג תחול רק על הלוואות משותפות שעיקרן אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בהסדר ההלוואה המשותפת כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו, וזאת בדומה לפטורי סוג אחרים.

ג. חובת תיעוד – ההסדרה אינה דורשת מהצדדים להעביר דיווח שנתי ובכך מקטינה עומס רגולטורי.

**החלופה שנבחרה היא חלופה 1 שכן היא מקלה על ביצוע הלוואות משותפות אשר אינן פוגעות בתחרות, בכך שהיא נותנת וודאות רגולטורית על חוקיותן. במקביל, היא אינה מאפשרת הלוואות משותפות אשר עלולות לפגוע משמעותית בתחרות. טיטת פטור הסוג כוללת מסכת תנאים עדינה ומדויקת יותר, ולכן צפויה למקד בצורה טובה יותר את החובה לפנות בבקשות פטור פרטניות בעסקאות אשר אכן עלולות לסכן את התחרות.**

#### חלק ג: שיח עם בעלי עניין, עם מומחים ועם יחידים וקבוצות מהציבור

ד. טיטה של פטור הסוג פורסמה להערות הציבור באתר האינטרנט של רשות ההגבלים העסקיים ביום 28 במאי 2017, לתקופה בת 60 יום. על הטיטה שפורסמה התקבלו הערות מבנקים, מגופים מוסדיים וממשרדי עורכי דין הפעילים בתחום. בסך הכל, שישה גורמים הגישו התייחסות לטיטת פטור הסוג.

ה. בנוסף, הועברה טיטת פטור הסוג לעיון הרגולטורים הרלוונטיים – בנק ישראל ורשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ו. בעקבות ההערות שהתקבלו, נערכו שינויים בכללי פטור הסוג שבכוונת הרשות להתקין. שלושה מהתיקונים המשמעותיים הינם:

1. הורחבה הגדרת "הלוואה משותפת" כך שתכלול גם הלוואה בה תנאי האשראי שניתנים על ידי המלווים אינם זהים, לאחר שעלה מהערות הציבור כי הלוואות משותפות אינן ניתנות תמיד בתנאים זהים.
2. הגדרת "מארגן סינדיקציה" צומצמה כך שתכלול רק מלווה שמגבש את תנאי ההלוואה המשותפת עבור הלווה ופועל לגיבוש קבוצת המלווים, ולא תכלול בעלי תפקידים נוספים המעורבים בניהול השוטף של ההלוואה כגון מנהל הבטוחות.
3. על מנת לפשט את הליך הבחינה של מיהו מלווה גדול, שונתה הגדרת מלווה גדול בפטור הסוג כך שתתייחס באופן ישיר לנתונים פומביים שמפורסמים על ידי מחלקת המחקר בבנק ישראל אודות סך האשראי למגזר העסקי במשק. נתונים אלו מבוססים על דיווחי התאגידים הבנקאיים והגופים המוסדיים לרגולטורים.<sup>6</sup>

---

<sup>6</sup> ניתן לצפות בנתונים באתר מחלקת המחקר של בנק ישראל, בקישור שלהלן-  
<http://www.boi.org.il/he/DataAndStatistics/Pages/MainPage.aspx?Level=4&Sid=53&SubjectType=2>